

جواد صالحی اصفهانی بررسی کرد

درآمد نفتی دوران احمدی‌نژاد واقعا افسانه‌ای بود؟

جواد صالحی اصفهانی، اقتصاددان سرشناس ایرانی مقیم آمریکا در تازه‌ترین یادداشتی که در سایت شخصی خود منتشر کرده است، به بررسی ادعاهای مطرح‌شده درباره درآمد نفتی ایران در دوره هشت‌ساله ریاست‌جمهوری محمود احمدی‌نژاد پرداخته و تلاش کرده است تصویری واقعی از این درآمدها به دست بدهد.



جواد صالحی اصفهانی

به گزارش اقتصادنیوز، متن کامل **یادداشت** جواد صالحی اصفهانی به شرح زیر است:

احتمالا شما هم از افراد باسواد زیادی شنیده‌اید که در دوره احمدی‌نژاد 800 میلیارد دلار درآمد نفتی حاصل شده است (برای مثال وزیر اقتصاد ایران در **گاردین**) و روپین رایب در شوی دیان رهم در شبکه **ان‌پی‌آر** چنین گفته‌اند) و این درآمد بیشتر از کل درآمد نفتی ایران در 100 سال پیش از آن بوده است. خب، همین‌جا بگویم که نباید این ادعا را باور کرد. تکرار مدعیات اگرچه منجر به این

می‌شود که آن مدعیات به ظاهر صادق آیند اما منجر به صدق آنها نمی‌شود. بله، درست است که ثروت بادآورده سال‌های 2005 - 2012 بیشتر از کل درآمد حاصل از یک قرن پیش از آن بوده است، اما نه در ارزش واقعی دلاری‌اش و بنابراین نه در حقیقت!

قبل از آن‌که به سراغ اعداد و ارقام بروم، اجازه دهید توضیح دهم که چرا تصحیح این افسانه محلی آن‌قدرها که به نظر می‌رسد، بیهوده نیست. بسیاری از ایرانیان بهره‌وری اقتصادشان را مرتبط با منابع بیشمار آن می‌دانند؛ یعنی درآمد نفتی. بسیاری معتقدند که والدینشان که در سال‌های انفجار جمعیتی دهه 1970 زندگی و کار می‌کردند، وضع بسیار بهتری از امروز آنها دارند و این همه چنان که افسانه‌های محلی می‌گوید در عین درآمد کمتر بود. بنابراین مقایسه پول نفت امروز و دیروز هسته ارزش‌گذاری بهره‌وری اقتصاد ایرانیان دیروز و امروز است.

اجازه دهید هم‌چنین پیش از آن‌که گمان کنید من به دنبال دفاع از مدیریت دوره احمدی‌نژاد هستم، اعلام کنم که پول نفتی که در آن سال‌ها حاصل شد هم خیلی زیاد بود و هم خیلی بد مدیریت شد. بخشی از آن بر اساس دانسته‌های امروزمان دزدیده شد، بخشی از آن خرج وارداتی شد که مردم کیفش را کردند (تلویزیون‌های فراوان ال‌سی‌دی، تلفن‌های متنوع موبایل) و بخشی از آن خرج کارخانه‌های جدید شد.

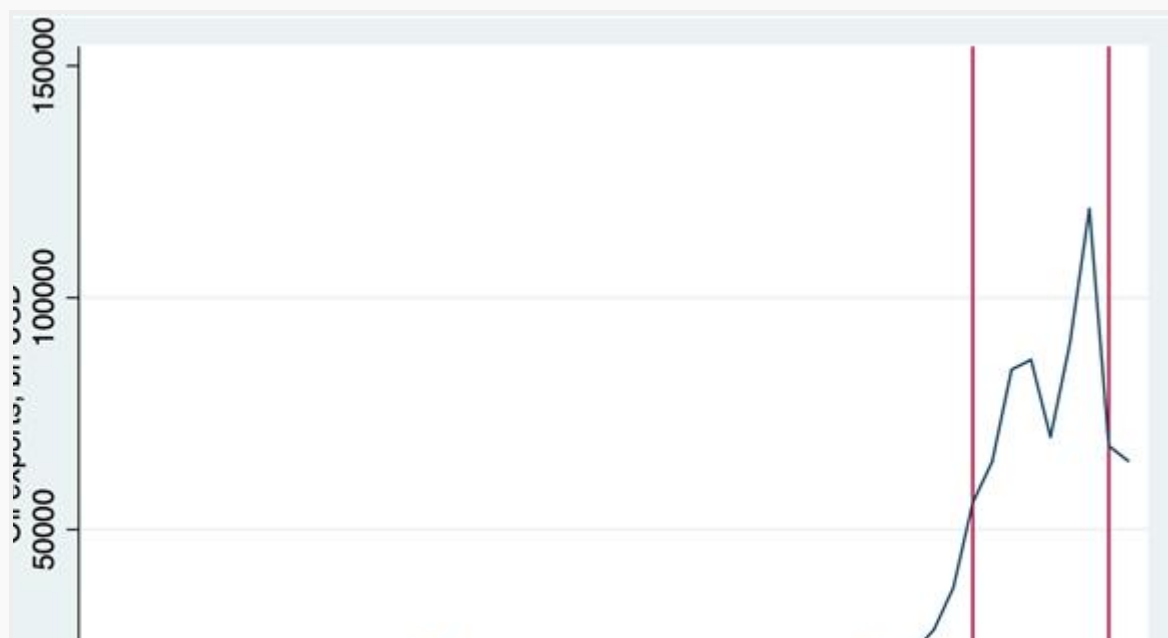
متأسفانه، نتیجه نهایی این خرج کردن، خلق اندک اشتغال بود و جوانان به جای کسب شغل، یکی یک تلفن همراه هوشمند در جیبشان گذاشتند.

حالا برویم سراغ اعداد و استدلال کنیم که چرا درآمد نفتی دوره احمدی نژاد بیشتر از درآمد سالهای گذشته اش نبود - یا لافل تفاوت عظیمی نداشت. پاسخ خیلی ساده است. ارزش دلار آمریکا در طول 100 سال گذشته ثابت نبوده است، بنابراین درآمد نفتی امروز ارزش دلاری کمتری دارد. علاوه بر این، امروز با جمعیت بزرگتری مواجهیم و بنابراین این درآمد نفتی باید خرج افراد بیشتری شود.

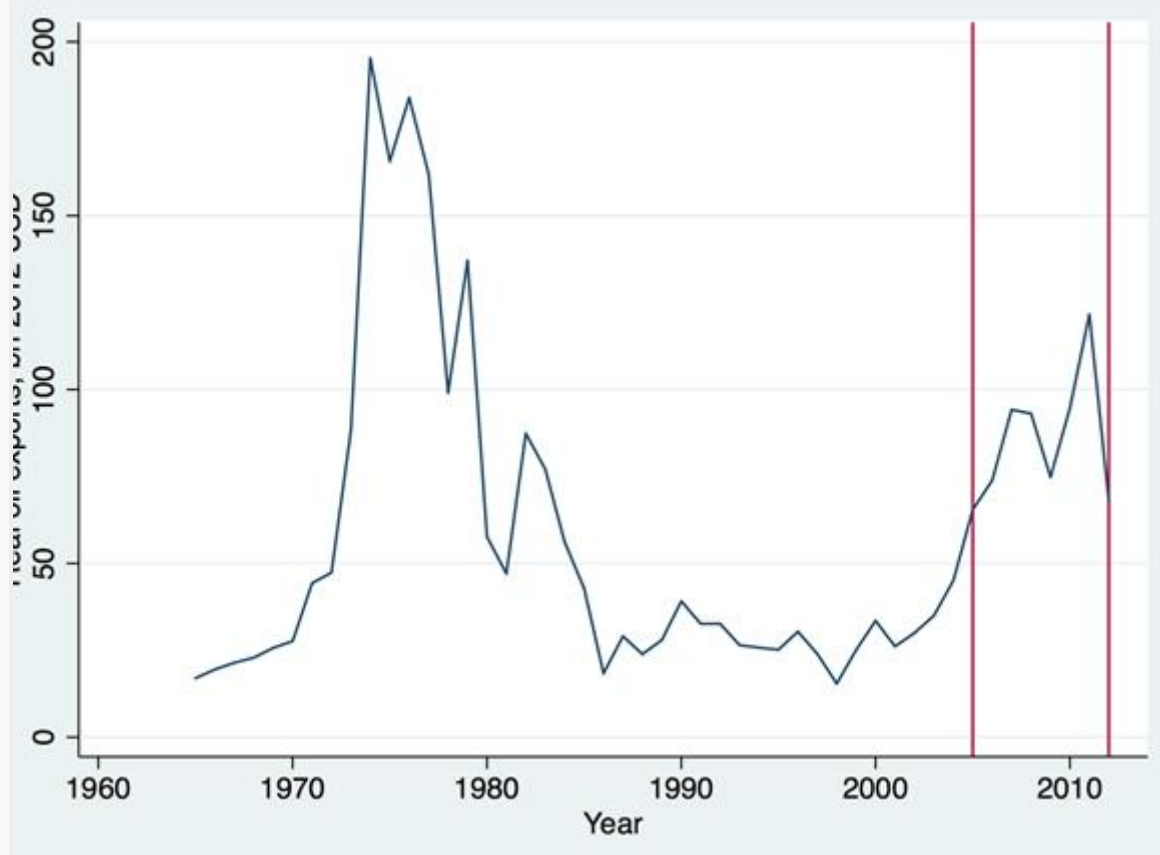
هر تخمین معقولی در این باره که درآمد بادآورده نفت در آخرین دور انفجار قیمتی نفت می توانست چه رشدی را نصیب ایران کند نیازمند در نظر گرفتن حداقل سه نوع ملاحظه است: تبدیل درآمد اسمی دلاری به درآمد واقعی دلاری، تقسیم درآمد به جمعیت و کم کردن نرخ استهلاک سرمایه. دو تعدیل نخست ساده تر است و من آن دو را در این جا انجام می دهم. تعدیل آخر نیازمند اطلاعاتی از بازار سرمایه است که فعلا در دسترس من نیست. بانک مرکزی ایران درآمد ناشی از صادرات نفت را بین سالهای 2005 2012 639 میلیارد دلار اعلام کرده است و بین سالهای 1965 2004، این درآمد 582 میلیارد دلار اعلام شده است. (من نمی دانم عدد 800 میلیارد دلاری که در زبان ها می چرخد از کجا آمده است اما قطعاً از بانک مرکزی نیامده است).

خوشبختانه فرض درآمد کمتر از 57 میلیارد دلار برای سالهای پیش از 1965 که افسانه محلی را به ظاهر تصدیق می کند، فرض غلطی نیست. اما تصحیح ارزش دلار با استفاده از شاخص قیمت OECD، ارزش ثروت بادآورده دوره ی احمدی نژاد را به 31 درصد درآمد سالهای بین 1965 و 2004 می کاهد و این یعنی 30 درصد کل درآمد یک قرن پیش از احمدی نژاد. البته واقعیت عجیبی نیست چون دلار در سال 1965، ارزشی 16 برابر دلار سال 2004 داشته است. اگر ترجیح می دهید درآمد ناشی از نفت به گزارش شاخص توسعه جهانی را ببینید، نمودار آن در زیر آمده است؛ نتیجه البته خیلی مشابه ارقام اعلامی بانک مرکزی ایران است.

معتقدم اختلاف این دو نیز بیشتر مربوط به هزینه تولید و صادرات نفت است. اگر تعدیل جمعیتی را نیز لحاظ کنیم این ثروت به 16 درصد کاهش می یابد. اگر علاقه دارید می توانید درآمد نفتی دوره خاتمی را نیز محاسبه کنید و ببینید که 38 درصد درآمد نفتی دوره احمدی نژاد است. این هم نتیجه عجیبی نیست چون دوره اول خاتمی، همراه بود با کاهش بی سابقه قیمت نفت. اعداد و ارقام ذکر شده را می توانید به صورت گرافیکی نیز در نمودارهای زیر ببینید.

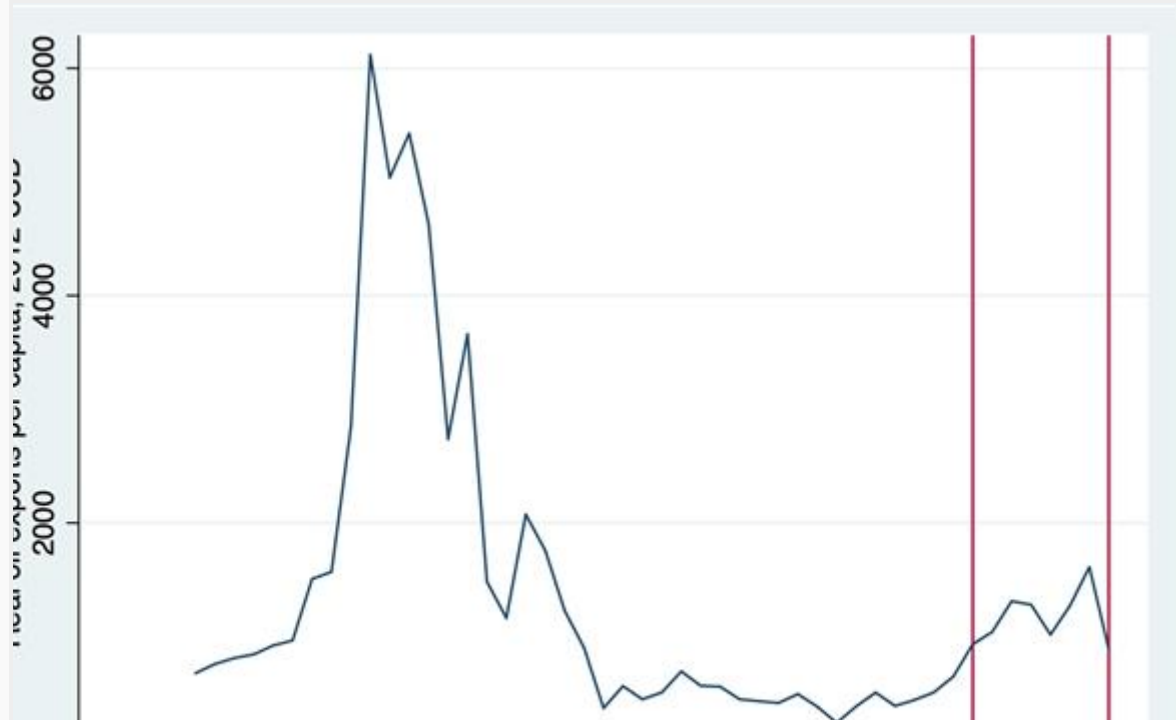


تعدیل بر اساس قدرت خرید، نمودار را به شدت جابه‌جا می‌کند و نشان می‌دهد که ثروت بادآورده شاه در سال‌های دهه 1970 بسیاری بیشتر از سال‌های اخیر بوده است.



نمودار 2- درآمدهای نفتی بر حسب میلیارد دلار سال 2012 (بانک مرکزی ایران)

در نهایت تعدیل بر اساس جمعیت، نشان می‌دهد که درآمد نفتی به ازای هر فرد در 8 سال پایانی شاه، 3.2 برابر سال‌های احمدی‌نژاد بوده است.



نتیجه 1: هر چه از کارشناسان و سیاستمداران می‌شنوید را فوری باور نکنید.

نتیجه 2: دی‌گر خبری از این پول‌های عظیم نفتی نیست؛ بنابراین اگر نگران آینده نمودار 3 درآمد واقعی نفت به ازای هر نفر بر حسب دلار آمریکای سال 2012 (منبع: بانک مرکزی ایران) اقتصاد ایران هستید به جای فکر کردن به ثروتهای از دست رفته نفتی به بهره‌وری انسانی فکر کنید.

نتیجه 3: منتظر پایان تحریم‌ها و توافق با غرب نباشید، روزه‌ای خوش گذشته باز نخواهد گشت.

مترجم: کاسر میرزایی

تمام حقوق معنوی و مادی این سایت در اختیار سایت اقتصاد نیوز می باشد.